

Interpellationssvar

Dnr 21KS414-2
2021-10-21

Kommunfullmäktige

Svar på Interpellation från Moderaterna (M) - Vindkraftens långsiktiga påverkan

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 27 september 2021, väckte Lars Beckman - Moderaterna (M) följande interpellation.

”Vindkraften byggs nu ut kraftigt i såväl Gävleborg som i Sverige. Det är välkommet med alla energislag som byggs ut för att möta det energibehov som behövs idag och i framtiden. Basen i ett energisystem måste dock vara en produktion som sker året runt alla dygnets timmar, det vill säga planerbar energiproduktion.

Ett av problemen med vindkraft, förutom den inskränkning som sker i de närboendes livsmiljö, är problemet med vingarna och betongfundamenten. Riksdagens utredningstjänst har redovisat hur vingarna från vindkraft hanteras idag liksom vilka krav som gäller för återställande av mark vid nedmontering av vindkraft i rapport dnr 2021:859.

RUT skriver;

Det är idag svårt att ta vara på kompositmaterialet i rotorbladen på ett kostnadseffektivt sätt. Det gör att rotorblad som har tjänat ut i dagsläget i stor utsträckning hamnar på deponi eller att de förbränns i sopförbränningsanläggning (anläggningar med särskilda tillstånd, ansluten till fjärrvärmenät och även med elproduktion), enligt Uppsala universitet¹. Kompositmaterial kan antingen separeras mekaniskt genom krossning varvid de olika komponenterna kan avskiljas, dock kan denna process frigöra giftigt damm. Separering kan även ske genom förbränning vilket är en energikrävande process med omfattande restprodukter varför energivinsten kan bli låg. Ett annat alternativ är att separera komponenterna på kemisk väg, metoden kräver i dagsläget dyra och hälsofarliga kemikalier. Generellt har metoder för återvinning av blad, exempelvis genom värmeåtervinning, inte slagit igenom kommersiellt ännu eftersom det finns begränsat med material tillgängligt för återvinning och att metoderna utvecklas.

¹ Uppsala universitet, Institutionen för geovetenskaper, Vindenergi

² Återbruk och återvinning av vindkraftverk,

³ Avsnittet bygger på Vindlov (Energimyndigheten)

Utveckling av blad sker och är en del av den pågående designutvecklingen, enligt Energimyndigheten².

I varje tillstånd som ges för vindkraft finns villkor för hur marken ska återställas när vindbruket upphör. Energimyndigheten och Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning med rekommendationer om nedmontering av vindkraft och efterbehandling av platsen, på land och i vatten. Vägledningen tar också upp frågor om ansvar, planering och ekonomisk säkerhet (se svar på fråga 1)³.

De frågor som reglerats i tillstånd omfattas av så kallad rättskraft. Det betyder att det inte går att ställa ytterligare krav på verksamhetsutövaren i de frågorna, till exempel om betongfundament. I de frågor som inte regleras i tillståndet kan tillsynsmyndigheten (oftast en kommun eller länsstyrelse), genom att meddela ett föreläggande, besluta om nedmontering och återställande.

Förelägganden riktas till verksamhetsutövaren. Men det är inte säkert att verksamhetsutövaren finns kvar vid den tidpunkt då det blir aktuellt med nedmontering och återställande.

Kvarlämnade vindkraftverk (inklusive fundament), kablar, markarbeten och liknande, kan komma att räknas som en sådan verksamhet. Tillsynsmyndigheten har möjlighet att meddela verksamhetsutövaren de förelägganden eller förbud som behövs (26 kapitlet, § 9). Med verksamhetsutövare avses normalt den som bedrivit vindkraftverksamheten. Det kan dock inte uteslutas att markägaren i andra hand kan bli ansvarig.

Alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar tills dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälps, i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap (2 kapitlet § 8 miljöbalken). Med föroreningsskada avses förorening av ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning som kan medföra skada eller olägenhet för miljö eller människors hälsa (10 kapitlet § 1 miljöbalken). Enligt 10 kapitlet § 4 miljöbalken ska en skälighetsbedömning alltid göras av ansvarets omfattning när skada anses ha skett.

Det kan diskuteras om kvarlämnade delar av vindkraftverk utgör sådana föroreningar som avses i 10 kap. miljöbalken och detta måste avgöras i varje enskilt fall. Det är inget som säger att föroreningarna måste vara i flytande form eller i partikelform - att tänka på är då att kvarlämnade delar kan förorsaka föroreningar genom läckage, utlakning och dylikt.”

Med anledning av ovanstående frågor jag Erik Holmestig (C) följande:

- Vilka planer finns det för att säkerställa att vingarna från vindkraften inte hamnar på deponi?

- Vilka krav avser Gävle kommun ställa på återställande av platsen för vindkraft rörande betongfundament?
- Hur kommer Energimyndighetens och Naturvårdsverkets vägledning att beaktas?”

Erik Holmestig (C), Kommunalråd fick i uppdrag att besvara interpellationen.

Som svar på interpellationen vill jag anföra följande

Svar på fråga 1:

Nedmontering av vindkraftverk handlar inte bara om att efterbehandla platsen utan även om resurshushållning där olika material och komponenter kan återvinnas och återanvändas. Verksamhetsutövaren har alltid ett ansvar att ta hand om material och efterbehandla mark- och vattenområden, det gäller både för tillståndspliktig och anmälningspliktig vindkraft och oavsett om en ekonomisk säkerhet har ställts eller inte.

Svar på fråga 2:

I miljöbalken regleras att mark- och vattenområden ska efterbehandlas efter att verksamheten har avslutats. Detta krav gäller såväl för anmälningspliktiga som för tillståndspliktiga vindkraftverk som etableras på land och till havs. Det är verksamhetsutövaren som är skyldig att se till att nedmontering och efterbehandling genomförs.

Svar på fråga 3:

Det är verksamhetsutövaren som söker nödvändiga tillstånd enligt miljöbalken, plan- och bygglagen och/eller andra tillämpliga lagar innan nedmontering av ett vindkraftverk påbörjas. I de fall kommunen är den myndigheten som - beroende på vilken sorts/storlek på vindkraftverk det är fråga om - har ett ansvar i någon del av tillståndsprocessen eller tillsynsprocessen så kommer självklart aktuella vägledningar att tillämpas. Den förstudierapport om Återbruk och återvinning av vindkraft, som togs fram av Energimyndigheten 2016 och som det hänvisas till i interpellationen innehåller många intressanta förslag som bidrar till att göra vindkraften mer långsiktigt hållbar i flera bemärkelser.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Erik Holmestig (C)
Kommunalråd